

## **MEDGENERACIJSKO BRANJE MLADINSKIH KNJIG (MG BRANJE)<sup>1</sup>** **v šolskem letu 2024/2025, končno poročilo<sup>2</sup>**

**Projekt Medgeneracijsko branje mladinskih knjig (MG branje) je v šolskem letu 2024/25 potekal že enajstič. Kljub uvedbi novega digitalnega sistema zbiranja podatkov, ki otežuje neposredno primerjavo z minulimi leti, lahko zanesljivo trdimo, da je bil projekt uspešen. Vsi udeleženci v projektu, tako mladi kot odrasli bralci ter vsi mentorji in mentorice branja so zelo zadovoljni s sodelovanjem!**

### **Glavni poudarki projekta v letu 2024/25:**

- Skupno število bralcev se je povečalo za **6 %**:
  - **9.642 mladih bralcev** (+13 %)
  - **2.222 odraslih bralcev** (–16 %)
- Porast bralnih srečanj:
  - MG skupine **+16 %**
  - Osebe s posebnimi potrebami **+34 %**
  - Domovi starejših **+21 %**
- Največji delež predstavlja **medvrstniško branje**, ki ostaja zelo razširjeno.
- **Družinsko branje** je močno upadlo (–70 %), kar vpliva na manjšo udeležbo odraslih.

**Projekt smo v preteklem letu digitalno podprli:** naročila za knjige in poročila o bralnih srečanjih ste koordinatorji\_ce vnašali v e-obrazca. Na sedežu Bralne značke smo spremljali vnose in vsak mesec pripravili delno poročilo. Sproti smo jih objavljali na naši domači strani, kakor tudi izbrane »utrinke s terena«: <https://www.bralnaznacka.si/sl/medgeneracijsko-branje/>. Po potrebi smo komunicirali s koordinatorji po e-pošti.

### **V šolskem letu 2025/2026:**

- Odpravili smo nekatere nerodnosti v e-obrazcu za poročila; tudi v skupnih poročilih bodo jasno zapisana števila srečanj in števila bralcev (odraslih in mlajših).
- Vse šolsko leto spodbujamo družinska bralna srečanja; v projekt povabimo več vrtcev idr.

**Osrednji cilji projekta** ostajajo isti: spodbujanje medgeneracijskega branja oz. branja različno starih bralcev; promocija kakovostne slovenske mladinske literature, predvsem iz zbirk »Zlata bralka, zlati bralec« in »Rastem s knjigo«, pa tudi otroških in mladinskih knjig, ki jih za projekt darujejo različne založbe; spodbujanje komunikacije mladih in starejših o literaturi, branju, tako v živo kot preko digitalnih medijev ...

---

<sup>1</sup> Osvežimo zgodovino projekta: Osnovali smo ga pri Društvu Bralna značka Slovenije – ZPMS v sodelovanju z Javno agencijo za knjigo RS v šolskem letu 2014/2015, tedaj in potem še nekaj let smo ga imenovali »Medgeneracijsko povezovanje ob literarnih delih, ki so namenjena najstnikom in odraslim«. Udeleženci so namreč brali in se pogovarjali predvsem o mladostniških knjigah iz zbirk »Zlata bralka, zlati bralec« in »Rastem s knjigo«. Glede na razvoj projekta ga zdaj poimenujemo samo še »Medgeneracijsko branje mladinskih knjig« (kratko: MG branje).

<sup>2</sup> Poročilo o MG branju v šolskem letu 2024/2025 je osnovano na podlagi 385 poročil, ki jih je poslalo 84 koordinatorjev. Poročilo o različnih oblikah medgeneracijskega branja na 84 vzgojno-izobraževalnih ustanovah, ki so vključene v projekt.

**Vsako skupino vodi koordinator-ica**, ki bralce spodbuja k branju in organizira srečanja skupine. Pri tem dela po svojih zamislih, glede na želje in interese skupine. Po vsakem srečanju obvezno pošlje poročilo na obrazcu vodji projekta. Vse skupine poročajo o zadovoljstvu tako mladih kot odraslih bralcev, posebno najstniki bi si želeli več podobnih bralnih srečanj ter pogovorov s svojimi starši in učitelji izven pouka in v družinskem krogu. Zelo veseli so tudi različno stari bralci, ki se medgeneracijsko družijo ob knjigah, njihovi vzgojitelji pa jih spremljajo z zadovoljstvom. Mladi bralci so srečni, da lahko z branjem razveselijo starejše v domovih starejših, prav tako so hvaležni mladi s posebnimi potrebami, ki jih v svet branja spremljajo požrtvovalne mentorice. Projekt potrjuje, da medgeneracijsko branje povečuje veselje do knjig in pogloblja medosebne odnose.

**Knjige za projekt** sta tudi v tem šolskem letu sta knjige prispevala predvsem Bralna značka (iz zbirke »Zlata bralka, zlati bralec«) in JAK iz projekta (»Rastem s knjigo«), toda tudi slovenske založbe Hart, Knjižna zadruga, Malinc, Mladinska knjiga, Morfemplus, KUD Sodobnost International, Zala. Za udeležence projekta so bile knjige brezplačne, le poštnina je bila v domeni ustanove.

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, ki organizacijsko vodi projekt, se iskreno zahvaljuje vsem, ki kakorkoli sodelujete: 82 koordinatoricam in dvema koordinatorjema, ki ste vodili bralne skupine; nadalje vsem mentoricam in mentorjem branja; vsem mladim in odraslim bralcem (in poslušalcem!), vodstvom OŠ, vrtcev, splošnih knjižnic, domov starejših idr.; tudi gostujočim avtorjem in drugim gostom. JAK-u in založbam pa hvala za knjige!

Kaj vse je zbrano v tem končnem poročilu:

- I. Število bralnih skupin, število srečanj, število mladih in odraslih bralcev (Preglednice 1, 2, 3)
- II. MG skupine: branje in pogovor o izbrani knjigi: Knjige, ki so jih brali v MG bralnih skupinah in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah (Priloga 2)
- III. Družinsko branje in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih (Priloga 3)
- IV. Osebe s posebnimi potrebami in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih (Priloga 4)
- V. Bralna srečanja v domovih starejših in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih (Priloga 5)
- VI. Medvrstniška bralna srečanja in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih (Priloga 6).

**I. Število bralnih skupin, število srečanj, število mladih in odraslih bralcev  
(Preglednice 1, 2, 3, 4)**

Podatke zbiramo po ustanovah oz. po koordinatorju/koordinatorici. v šolskem letu 2024/2025 je v MG projektu sodelovalo 84 ustanov (dva vrtca, dve srednji šoli, ena splošna knjižnica in eno DPM ter 78 osnovnih šol, od tega štiri s prilagojenim programom). 84 koordinatorjev (82 koordinatoric in 2 koordinatorja) nam je poslalo 385 poročil o različnih bralnih srečanjih. (Priloga 1) Sodelovalo je tudi veliko mentoric in mentorjev, vsi so prejeli potrdilo o sodelovanju.) V tem letu so se vključile štiri ustanove več kot v preteklem šolskem letu in 15 novih mentorjev, toda 11 prejšnjih v tem letu ni sodelovalo v projektu. Upamo, da razlog ni prehod na elektronsko vnašanje podatkov (zagotovo vemo za nekaj zamenjav na delovnih mestih in nekaj mentoric na porodniškem dopustu). Vsekakor si moramo prizadevati, da mentorice in mentorji ne bodo zapuščali projekta.

**Preglednica 1: Primerjava števila skupin, njihovih srečanj ter števila mladih in odraslih bralcev v šol. letih 2021/2022, 2022/23, 2023/24 in 2024/25.**

Primerjavo podatkov smo skrčili na leta po obdobju covida.

| Šolsko leto      | Število skupin                                                                                   | Število srečanj                                                | Število mladi bralci                 | Število odrasli bralci               | Število bralcev skupaj               |
|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|
| 2021/2022        | 37                                                                                               | 106                                                            | 1.239                                | 728                                  | 1.967                                |
| 2022/2023        | 74                                                                                               | 214                                                            | 2.938                                | 1.262                                | 4.200                                |
| 2023/2024        | 80 ustanov<br>321 poročil                                                                        | 542                                                            | 8.551                                | 2.651                                | 11.202                               |
| <b>2024/2025</b> | <b>84 koordinatoric</b><br><b>5 % - porast</b><br><br><b>385 poročil</b><br><b>20 % - porast</b> | <b>498</b><br>(veliko je skupnih poročil brez števila srečanj) | <b>9.642</b><br><b>13 % - porast</b> | <b>2.222</b><br><b>- 16 % - upad</b> | <b>11.864</b><br><b>6 % - porast</b> |

V primerjavi s prejšnjimi leti je porastlo število vseh bralcev za 6 %, toda porastlo je le število mladih bralcev za 13 %, medtem ko je število odraslih celo upadlo za - 16 %. V tem šolskem letu je sodelovalo 9.642 oz. 81 % mladih in 2.222 oz. 19 % odraslih bralcev. Porast števila mladih bralcev beležimo predvsem na račun medvrstniškega branja, upad odraslih bralcev pa zaradi upada družinskih bralnih srečanj. To potrjuje tudi pregled podatkov glede na starost sodelujočih. (Preglednica 2).

## Preglednica 2: Število bralcev glede na starost v šol. letu 2024/25

### MLADI BRALCI

|                   |      |       |                                             |
|-------------------|------|-------|---------------------------------------------|
| predšolski otroci | 1264 | 13 %  |                                             |
| 1. triletje       | 3470 | 36 %  |                                             |
| 2. triletje       | 2190 | 23 %  |                                             |
| 3. triletje       | 2615 | 27 %  |                                             |
| srednješolci      | 103  | 1 %   |                                             |
| Skupaj            | 9642 | 100 % | od tega 692 7 %<br>oseb s pos.<br>potrebami |

### ODRASLI BRALCI

|                 |      |       |
|-----------------|------|-------|
| kader VIZ       | 1350 | 61 %  |
| starši          | 330  | 15 %  |
| stari           | 154  | 7 %   |
| starši          |      |       |
| stanovalci v DS | 388  | 17 %  |
| Skupaj          | 2222 | 100 % |

## Preglednica 3: Število srečanj različnih bralnih skupin v letih 2022/2023, 2023/2024 in 2024/2025.

| Oblika MG srečanja          | 2022/23 |       | 2023/24 |       | 2024/25                                   |       | Porast glede na leto 2023/24 |
|-----------------------------|---------|-------|---------|-------|-------------------------------------------|-------|------------------------------|
| MG skupine                  | 100     | 47 %  | 124     | 23 %  | 144                                       | 29 %  | 16 %                         |
| Družinsko branje            | 60      | 28 %  | 77      | 14 %  | 23                                        | 5 %   | - 70 %                       |
| Osebe s posebnimi potrebami | 25      | 12 %  | 59      | 11 %  | 79                                        | 16 %  | 34 %                         |
| Bralna srečanja v DS        |         |       | 29      | 5 %   | 23                                        | 5 %   | 21 %                         |
| Medvrstniško branje         | 29      | 13 %  | 253     | 47 %  | (229 45 %)<br>(veliko je skupnih poročil) |       | - 9%                         |
| Skupaj                      | 214     | 100 % | 542     | 100 % | 498                                       | 100 % | - 8 %                        |

Naj še enkrat opozorimo, da rezultate lahko primerjamo le pogojno; ker smo v tem letu projekt digitalno podprli, zajemanje podatkov v obeh letih ni enako. Pri medvrstniških bralnih srečanjih, če so se ta ponavljala v daljših obdobjih, smo tudi svetovali skupna poročila; njihovo število se torej v resnici ni zmanjšalo, srečanja so zajeta v skupnih poročilih. Podatki

vendarle kažejo, da se je povečalo število bralnih srečanj MG skupin (za 16 %), srečanj v DS (za 21 %) in bralnih srečanj oseb s posebnimi potrebami (za 34 %). Močno pa se je zmanjšalo število družinskih bralnih srečanj (za 70 %), kar potrjuje tudi upad števila odraslih bralcev (za 16 %) in zmanjšanje števila vrtcev.

**Nadaljnji pregled vseh 385 poročil** potrjuje, da se je na nekaterih teh ustanovah MG branje zelo razširilo in razvejalo v različne oblike: v nekaterih sodeluje v projektu po več skupin, pojavila se je tudi skupina mlajših in starejših (upokojenih) učiteljic; na eni OŠ so izvedli zelo različne oblike bralnih srečanj in na ta način vključili vse učence na šoli, tudi učitelje in starše ter krajanje; na OŠ s prilagojenim programom in v Centru za sluh in govor izvajajo bralna srečanja skozi vse leto v vseh oddelkih oz. v več manjših skupinah; pri medvrstniškem branju so posamezni učenci ali manjše skupine učence iz višjih razredov vse šolsko leto redno brali otrokom v vrtcih in v 1. razredu OŠ ter v podaljšanem bivanju itd., itd.

Projekt smo osnovali z namenom, da bi odrasli bralci spodbujali mlade k branju in nekaj let sta bila deleža obeh starostnih skupin bralcev precej uravnotežena. Toda v času pandemije je zelo upadel delež odraslih in predvsem starejših bralcev, kar je še vedno čutiti, in sedaj v vseh oblikah MG branja – razen v MG skupinah - prevladujejo mladi bralci.

Glede na to, da se je tako močno razmahnilo predvsem medvrstniško branje, zdaj v našem projektu daleč največ starejši učenci OŠ spodbujajo k branju mlajše učence in otroke v vrtcu. Najbolj delovni pa so v centru in v šolah s prilagojenim programom: v projektu jih je med mladimi bralci le 7 % s posebnimi potrebami, toda izvedejo 16 % vseh srečanj!

## II. **MG skupine: branje in pogovor o izbrani knjigi;** knjige, ki so jih brali v MG bralnih skupinah in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah (Priloga 2)

MG skupine so opravile 144 bralnih srečanj. Gre za skupine mladih bralcev (največ 3. triletja OŠ) in odraslih (učiteljic in učiteljev, (starih) staršev in drugih odraslih); izberejo skupno knjigo, jo preberejo in se potem pogovarjajo o njej, enakovredno izmenjajo svoje bralne vtise in mnenja, ponavadi poglobijo pogovor tudi s svojimi izkušnjami in se širše pogovarjajo o temah v knjigi. Na ta način drug drugemu prispevajo k boljšemu razumevanju besedil, hkrati pa poglobljajo tudi medosebne odnose. Otroci si želijo, da bi si njihovi starši vzeli več časa za takšne skupne pogovore o knjigah; starši izvedo marsikaj o svojih otrocih; učitelji se čudijo tehtnemu razmišljanju učencev, ti pa spoznavajo svoje učitelje kot bralce.

### **Naslovi knjig, ki jih je bralo več MG skupin (dve skupini in več)**

11 x Karlovšek, Igor: **Preživetje**.

8 x Androjna, Irena: **Modri otok**.

8 x Morpurgo, Michael: **Grivasti vojak**.

7 x Lavrič, Tomaž: **Mali črv Oto**.

6 x Vidmar, Janja: **Elvis Škorc, genijalni stor.**  
5 x Möderndorfer, Vinko: **Romeo in Julija.**  
5 x Valles, Tina: **Vida.**  
4 x Konc Lorenzutti, Nataša: **Gremo mi v tri krasne**  
3 x Gomboc, Mateja: **Balada o drevesu.**  
3 x Gomboc, Mateja: **Sposojena babica Štefi.**  
3 x Möderndorfer, Vinko: **Jaz sem Andrej.**  
3 x Pregl, Slavko: **Spričevalo**  
2 x Rozman, Andrej: **Živalska kmetija.**  
2 x Šinigoj, Damijan: **Kjer veter spi**

Na 70 srečanjih (skoraj polovici od 144 srečanj) so brali in se pogovarjali o knjigah iz zaloge Bralne značke. Na štirih srečanjih so brali več naslovov, tri srečanja so bila namenjena knjigam, ki so jih predstavljali udeleženci kot svoje najljubše knjige (na uvodnih ali zaključnih srečanjih). Na polovici srečanj so brali različne naslove. (Več in »vse« v Prilogi 2).

### **III. Družinsko branje in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih (Priloga 3)**

V projektu smo našli 23 srečanj družinskega branja, ki so jih v vrtcih, nižjih razredih OŠ in v splošni knjižnici izvedli poleg rednega spodbujanja družinskega branja, predšolske bralne značke, raznih bralnih projektov idr. Oblike so zelo različne: v skupino pride na obisk (stari) starš enega od otrok ali kdo drug, jim bere in pripravi dejavnosti po branju, kar lahko poteka redno, npr. enkrat na mesec; koordinatorica pripravi srečanje s (starimi) starši vseh otrok, ponavadi v povezavi s kakšnim praznikom ali letnim časom, berejo različne knjige ali vsi isto knjigo, organizira tudi dejavnosti po branju in druženje, takšni srečanja sta največkrat dve v šolskem letu; lahko pa (stari) starši berejo z otroki doma in le-ti potem v šoli poročajo o knjigi in vtisih odraslih, učenci poročanje opravijo kot govorni nastop; koordinatorica za svojo stalno skupino otrok in njihovih (starih) staršev pripravi program bralnih srečanj za vse šolsko leto, izbere knjige in branje poveže s sprehodi v naravo, z obiskom različnih kulturnih ustanov idr. Sem smo prišteli tudi 4 srečanja – knjižničarka na obisku.

2 x Habič, Barbara: **Pobarvana hiša.**  
2 x Koren, Majda: **Protideževna juha.**  
2 x Peroci, Ela: **Muca copatarica.**

Le tri naslove knjig so brali v dveh skupinah, sicer so skupine izbirale različen naslove. (Več in »vse« v Prilogi 3).

#### IV. Osebe s posebnimi potrebami in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih (Priloga 4)

Osebe s posebnimi potrebami so imele 79 bralnih srečanj. Po obliki so to družinska in medvrstniška bralna srečanja, tudi obiski v domovih starejših in celo MG pogovori o prebranih knjigah, včasih so tudi povezana z izletom, športnimi dejavnostmi, obiskom kulturne ustanove idr. Toda štejemo jih posebej, ker gre za zelo pozorno upoštevanje zmožnosti bralcev s posebnimi potrebami, pogosto tudi za posebna bralna gradiva in ponekod ne gre le za posamezna srečanja, ampak se ob istem gradivu srečujejo tudi večkrat v šolskem letu. (Več in »vse« v Prilogi 3).

6 x Hubery, Julia: **Kako je babica rešila božič.**

4 x **Ezopove basni.**

3 x Bell, Ceca. **Supergluhica.**

2 x Carboneill, Bénédicte: **Preberi mi zgodbo.**

2 x Wielockx, Ruth: **Božično drevesce.**

Tudi v angl.

2 x Benwell, Tara: **Good Neighbours; The Bears Night Out.**

Odrasli

2 x Kermauner, Aksinja: **Cvetje in ogenj; Moda in neroda.**

Sedem naslovov so brali na dveh ali več srečanjih (skupaj na 21 srečanjih), na 58 srečanjih so torej brali vsakič drug naslov. (Več in »vse« v Prilogi 4).

#### V. Bralna srečanja v domovih starejših ter mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih (Priloga 5)

Dobili smo poročila o 23 MG bralnih srečanjih v domovih starejših. Gre za zelo različna srečanja: to so praznični literarni programi vsem varovancem v domu; branje različnih besedil starejšim, tudi redna srečanja vse leto; nekatera pa so prava izmenjava mnenj o prebranem, ker tudi starejši še berejo. Toda ne glede na obliko bralnih srečanj so vsem v zadovoljstvo, tako starejšim v domovih kot – po začetnih zadregah – tudi mladim bralcem, ki obenem poročajo o pomembnih izkušnjah, ki jih pridobivajo. NIJZ je v letu 2023 osnoval vseslovensko akcijo »Pokloni čas, polepšaj dan«, začeni s 1. oktobrom, ki »spodbuja sodelovanje in solidarnost med ljudmi različnih starosti«. Iz našega projekta MG branja smo akciji podelili izkušnje, priporočila, sezname priporočenih knjig idr., toda v tem šolskem letu nismo dobili nobenega poročila iz te akcije. (Več in »vse« v Prilogi 5).

3 x **Slovenske ljudske**

3 x Prešeren, France: **Poezije.**

2 x Meško, Fran Ksaver: **Slovenske gorice; Slovo**

Te naslove so brali po trikrat oz. dvakrat, sicer pa na vsakem srečanju drug naslov.

## VI. Medvrstniška bralna srečanja in mnenja mladih in odraslih bralcev o prebranih knjigah in srečanjih (Priloga 6).

229 medvrstniških bralnih srečanj predstavlja 45 % vseh MG bralnih srečanj v tem šolskem letu. Naj še enkrat opozorimo, da so bila nekatera poročila skupna in je bilo torej število srečanj še večje. V vsakem primeru velja, da so medvrstniška bralna srečanja daleč najbolj razširjena oblika MG branja v našem projektu. Nekatera srečanja med njimi so bila redna, ponavljajoča se (vsak teden) skozi daljši čas, tudi skozi vse šolsko leto. Vsi udeleženci, tako mlajši kot starejši otroci in odrasli, pa so izjemno zadovoljni: mlajšim otrokom so srečanja v užitek in obenem v bralno spodbudo; starejši otroci se potrjujejo kot bralci, ponavadi tudi sami izbirajo slikanice, ki jih berejo mlajšim in samostojno izvajajo dejavnosti po branju; vzgojiteljice in učiteljice so navdušene nad sodelovanjem različno starih otrok. (Več in »vse« v Prilogi 6).

7 x Kravos, Marko: **Hiša selivka.**  
5 x Majhen, Zvezdana: več naslovov  
5 x Peršolja, Patricija: **Samo še pet minut**  
4 x Habič, Barbara: **Pobarvana hiša**  
4 x Košuta, Miroslav: **Ponikalnice**  
4 x Preglau, Jure: **Pogoltni zmaj**  
4 x Radovanovič, Vesna: **Petelinček in jajce**  
4 x Simoniti, Barbara: **Arčibald: Nemir v Jablanovem dolu**  
3 x Frlic, Špela: **Bleščivka**  
3 x Sokolov, Cvetka: **Zojini zakladi**  
2 x Bedrač, David: **Steza prijaznih besed**  
2 x Casalis Anna: **Mišek Tip med božičnimi prazniki**  
2 x Cvetko, Jerca: **O treh zajčkah**  
2 x Kos, Gaja: **Grdavši in dež.**  
2 x Kos, Gaja: **Grdavši in presenečenje.**  
2 x Ogrizek, Maša: **Krasna zgodba.**  
2 x Rohde, Marie G.: **Prave pošasti ogrožajo naš planet.**  
2 x Steinsdóttir, Kristín: **Angel v soseski.**  
2 x Stepančič, Lucija: **Na otoku zakladov.**

V gornjem pregledu je videti, da so 19 naslovov brali na 61 srečanjih, sicer pa na vseh drugih srečanjih različne naslove, torej še 168 naslovov; to so naslovi, ki so jih starejši učenci – bralci izbrali kot privlačne za mlajše učence.

V vseh prilogah (2- 6) mnenja sodelujočih objavljamo dokaj izvirno, komaj kraj skrajšano in brez bistvenih popravkov, da začutite živi utrip s terena. Predvsem pa zato, da vam bodo v spodbudo, morda tudi v pomoč ter za kakšno idejo pri načrtovanju in izvajanju vaših medvrstniških bralnih srečanj.